

TRADITION. Trots valfriheten att göra anorlunda väljer många att i traditionell ordning hålla begravningen i ett kapell, menar Sara Pellving. Här i Stefanskapellet i Berthåga hålls många begravningsceremonier.

Valfrihet även efter döden

TRADITION. En begravning är en traditionsbunden ritual. Men man kan utforma den på ett personligt sätt. Vad betyder det för de efterlevande?

NÄR EN MÄNNISKA går bort kan de anhöriga utforma begravningsceremonin till något alldeles eget – bara fantasin, och till viss del lagen, sätter gränser. Uppsalabon och begravningsförrättaren Sara Pellving tror att anhöriga får hjälp i sitt sorgearbete genom att samtala kring och delta i begravningens utformning.

Beslut om klädsel, musik och dikter kan kännas mindre väsentliga när en närstående just ryckts ifrån en. Men att ta sig an begravningen, tillsammans med sina anhöriga, kan också vara till hjälp för att ta sig genom sorgearbetet.

Det tror Uppsalabon Sara Pellving, som arbetar som borgerlig begravningsförrättare.

– Man fastnar inte i sin egen sorg utan ser att man har den tillsammans med de närmaste, menar hon.

SARA PELLVING JOBBADE tidigare som politiskt sakkunnig, men började för ett par år sedan utbildas till begravningsentreprenör. Sedan dess har hon varit begravningsförrättare, under senare tid på heltid.

Text: Sofie Ejemar

Foto: Tor Johnsson

Hon brukar uppmuntra anhöriga att göra ceremonin personlig, och hon menar att de anhöriga tillsammans kan bidra med olika minnen och anekdoter.

Sara Pellving gör alltid ett besök hos de anhöriga före begravningen, och vill då att så många som möjligt deltar.

– Jag försöker få dem att läsa en dikt till exempel.

MÅNGA BESLUT landar i traditionella val: ceremonin hålls i ett kapell, i Uppsala ofta i Stefanskapellet eller i Stillhetens kapell. De flesta begravs än så länge på kyrkogården medan få väljer att få sin aska spridd. Psalmerna *Blott en dag* har förekommit flera gånger under de begravningar som Sara Pellving hållit i, liksom den italienska sången *Con te partiro*.

Men hon har också stött på mindre konventionella val.

– Jag har haft latinamerikansk musik live, berättar hon som exempel.

Just musiken har de anhöriga ofta önskemål om.

– Den är viktig för att sätta stämningen, säger Sara Pellving. Det är väldigt sällan jag väljer musiken.

”Begravningen är ett uttryck för tro, men också för tradition.”

Maria Aas Åhlén, Vaksala församling

Vid hembesöket berättar de anhöriga den avlidnes livshistoria och då kommer musikminnen också fram. De kan berätta om en konsert de varit på, eller minnas den musik som spelades första gången de träffades.

NÄR DE ANHÖRIGA väljer en kyrklig begravning finns det element som det inte går att göra avkall från. De anhörigas beslut får då en annan karaktär. Val av psalmer och överlåtelsebön ska i stället göras.

Men Maria Aas Åhlén, präst i Vaksala församling, strävar även hon efter att göra varje begravning personlig.

– Jag försöker ju alltid ge alternativ inom de ramar vi har, säger hon. Man kanske inte alltid känner till vilka valmöjligheter man har kring musik och psalmer.

Men när dörrarna för olika valmöjligheter öppnar sig behöver många vägledning i besluten.

– Det kan vara skönt att få hjälp av någon med erfarenhet, säger hon.

ATT DE ANHÖRIGA är med i samtalet kring förberedelserna tror även hon är bra.

– Jag tror att det är jätteviktigt. Det finns ju mycket omkring som är viktigt att prata om. Man pratar om vem han eller hon var.

Den kyrkliga begravningen är än så länge standard i ett i övrigt allt mer sekulariserat Sverige.

– Begravningen är ett uttryck för tro,

FAKTA

Borgerlig begravning

Vem som helst får hålla en borgerlig begravning. Den borgerliga begravningen kan vara religiöst neutral, men behöver inte vara det. Enligt Sveriges Begravningsbyråers Förbund var drygt nio procent av alla begravningar 2011 borgerliga.

Regler

Endast den som är medlem i Svenska kyrkan har rätt till en kyrklig begravning – men vissa undantag görs. Alla i Sverige betalar en begravningsavgift. Det sker via skatten.

Man har en lagstadgad skyldighet att följa den avlidnes önskemål när det gäller begravningen.

men också för tradition. Jag tror att inför döden så behöver vi det som bär, traditioner och det vi känner igen, säger Maria Aas Åhlén.

SAMTIDIGT HAR DE borgerliga begravningarna blivit allt vanligare det senaste decenniet. Sara Pellving tror att många ser möjligheten att ge den döde mer fokus under själva ceremonin, utan att behöva göra avkall på traditionen.

– Begravningsceremonin är en viktig tradition som ger de anhöriga en del av livshistorian, säger hon.